

TANTRA

dimensiunea sacră a erotismului

Inițiere în dragostea absolută

Traducere:

Voichița Nicolescu și Andrei Armeanu

EDITURA MIX
CRISTIAN 2018

Cuprins

Introducere	ix
Interior povestiri	1
Epilog	193
Despre autor	207

„Scopul suprem al călătorului este să nu mai știe ce
contemplă. Fiecare ființă, fiecare lucru este un prilej
de a călători, a contempla.”

Lieh Tzu

Omagiu adus Maeștrilor mei,
Kalu Rinpoche și Devī.

«Cu adevărat, fiecă corp este universul.»
Mahānirvāna tantra

Mantra sanscrită „OM”

INTRODUCERE

Tantrismul șivait din Cașmir ocupă un loc excepțional în istoria gândirii. Apărut acum mai mult de 7000 de ani în valea Indusului, acest curent mistic, științific și artistic al culturii dravidiene conține totalitatea potențialităților umane, fără a exclude nimic, și privilegiază acțiunea adeptului care se angajează total pe calea cunoașterii. Tantrismul este probabil singura filozofie antică ce a traversat toate zguduirile istorice, toate năvălirile și subjugările, pentru a ne parveni intactă, printr-o transmitere neîntreruptă de la Maestru la discipol. De asemenea, este singura care a păstrat întruchiparea Marii Zeițe, fără să inverseze raportul de putere între femeie și bărbat pentru a-l favoriza pe cel din urmă. Au urmat tradiții succesoriale de mari Maestre și chiar și astăzi numeroase *yogini* transmit această înțelepciune ancestrală. Marii Maeștri au păstrat adesea obiceiul de a iniția un discipol femeie, cu intenția de a accesa direct sursa puterii însăși.

Dravidienii, nație maritimă, au construit marile cetăți Mohenjo Daro și Harappa. Civilizația lor se întindea de la Valea Indusului, din Pakistanul actual, până la Marea Roșie și Marea Mediterană. Invazia triburilor ariene venite din Ucraina, cu patru mii de ani în urmă, a pus capăt civilizației dravidiene, dar formidabilul curent mistic care o susținea a supraviețuit. Maeștrii au fugit din cetățile ocupate și s-au instalat în zone rurale și locuri inaccesibile din munții Himalaya.

Tantrismul șivait a reieșit la lumină începând cu secolul al IV-lea al erei noastre, în Cașmir, loc amplasat natural la răscrucea marilor drumuri culturale și comerciale. Cașmirul făcea parte din misterioasa țară *Oddiyāna*, situată între Afganistan, India și Pakistan. Din ea făcea parte Valea Swatului, locul nașterii a numeroși *Māhasiddha* și *Dākinī*, mari inițiatori și inițiatoare tantrice care au difuzat doctrina în restul Indiei, în Nepal, China și Tibet.

Shiva și Shakti, cuplul divin nedespărțit, sunt zeii dansului extatic și creatorii sistemului yoga ce permite adeptilor să regăsească divinitatea aflată la rădăcina propriei minți, prin deschiderea Inimii. În Occident, suntem obișnuiți să privim universul prin prisma dualității: la început „a despărțit Dumnezeu lumina de întuneric” (Facerea I, 4). Este esențial să înțelegem că tantrismul se plasează în afara oricărei separări între lumină și întuneric, între oameni și zei. Tantrismul este non-dualist. Natura minții este considerată ca fiind fundamental iluminată și conținând, așadar, totalitatea divinului. Ea este sursa din care izvorăsc și în care se revarsă toate fenomenele, toate

diferențierile, toate creațiile mitice și divine, toate textele sacre, toate învățăturile, toate dualitățile, considerate deopotrivă fantasmagorice.

Lucrul adeptului tantric, sau *tāntrika*, este, așadar, acela de a înlătura întunecările iluzorii din care provine ego-ul, care produce de fapt aceste diferențieri. Astfel, își realizează natura propriei minți, intrinsec pură. Într-o gândire dualistă, ni-l imaginăm pe Dumnezeu în afara sinelui și ca atare proiectăm dorința de contopire înspre exterior. În non-dualitate, căutarea este inversată: energia mistică este proiectată înspre interior, către minte. A realiza natura minții este, așadar, desăvârșirea supremă. Din această perspectivă, pasiunile nu mai sunt considerate antagoniste vieții mistice. Dimpotrivă, energia lor este folosită în mod direct de către *tāntrika* și în această mare vâlvătaie este incinerat ego-ul.

Este de la sine înțeles că imaginea atât de răspândită care reduce tantrismul la câteva vagi tehnici sexuale menite să-i elibereze în mod miraculos pe practicanți, sub masca spiritualității, nu are nimic de a face cu șivaismul. Astfel de practici sunt inoperante, nefiind fondate pe o adevărată asceză *yoghină*, ce presupune controlul triplu al respirației, al vacuității mentale și al proceselor corporale, și nu ar fi decât niște deviații vesele dacă nu ar fi adeseori amestecate cu manipulare.

Tantrismul este o cale de iubire absolută, care conduce înspre libertatea de a fi. Vă invit să împărtășiți această experiență minunată prin povestea întâlnirii și învățaturii unei mari *yoginī*.

Cu pielea ei oacheșă, parfumată și miruită, *yogini* părea să plutească în spațiu, cu picioarele ridicate de o parte și de alta a corpului, cu privirea iluminată. Sexul ei deschis, originea și destinația ultimă a lumii, răspândeau raze aurii ce se întrețeau cu indigoul cerului. Am rămas fascinat, așezat în tăcere lângă yoghinul chinez care mă primise în schitul lui. *Yogini*, consoarta lui, totodată apropiată și îndepărtată, corp și minte, putere și dar, stabilă în postura ei de yoga, întruchipa potențialul extraordinar al realizării.

Yoghinul practica în paralel atât tantrismul, cât și *ch'an*, zenul chinez al începuturilor, ca și maestrul indian din secolul al VI-lea, Bodhidharma, urmaș al ambelor tradiții. Al douăzeci și optulea *Patriarh* după Buddha și primul *Patriarh ch'an*, Bodhidharma a ajuns în China pe cale maritimă și s-a stabilit în celebra mănăstire Shaolin, în care a rămas timp de nouă ani în contemplație în fața unui zid, înainte de a transmite *Dharma* (doctrina) lui Hui-ko, al doilea *Patriarh* chinez. Dialogul dintre Bodhidharma și împăratul chinez Wu din dinastia Liang, adept al budismului, descumpănit de răspunsurile laconice ale Primului *Patriarh*, a rămas legendar:

- *Ce merit am acumulat susținând budismul și construind nenumărate temple?*
- *Niciunul.*
- *Care este sensul suprem al Sfântului Adevăr?*
- *Nimic nu e sfânt. Totul este vacuitate.*
- *Cine se găsește în fața Noastră?*
- *Nu știu.*

Doctrina lui Bodhidharma se bazează pe patru principii:

- Se transmite direct, mai presus de scripturile budiste.
- Nu este fondată pe texte, ci pe experiența trăită a Trezirii.
- Revelează fiecărui discipol *natura* minții sale.
- Contemplă natura proprie, care este *natura de buddha*¹.

Precum vom vedea, aceste patru puncte capitale corespund învățăturilor șivaismului tantric, din care au și izvorât.

La plecare, gazda mea mi-a înmănat un exemplar din traducerea sa proprie, comentată, a tratatului *Vijñānabhairava tantra*, unul dintre textele cele mai vechi și mai profunde ale tantrismului, ținut la loc de mare cinste de către șivaiți. Această *tantra* a fost pentru

¹ „Natura de buddha” denumește Conștiința trează, esența întregii realități. (n. tr.).

mine întipărirea primului contact viu cu Zeița și drumul ce m-a condus, șapte ani mai târziu, către întâlnirea cu Maestra mea Devī, *yoginī* șivaită, tocmai în celălalt capăt al Indiei.

Interesul meu pentru budism, hinduism și tantrism se declarase deja de timpuriu. Ca protestant crescut de către clericii unei abații austere, la picioarele unei înalte faleze stâncoase, descoperisem cu fascinație fasturile riturilor religioase la care serveam uneori în sutană purpurie, ornată cu dantelă. Un abate rezident, prezența unei comori fabuloase oferită abatei de către Carol cel Mare, precum și cea a unui organist fantezist și talentat, a unui cor de calitate, din care făceam parte, mă seduseseră de la început. Studiile foarte stricte, predica zilnică de la ora șase și jumătate, urmată de o jumătate de oră de muncă, apoi de micul dejun, erau toți factori ce slujeau la călirea caracterului. Pedepsele corporale încă se mai practicau, împreună cu felurite cazne, cum ar fi a rămâne o oră întreagă în genunchi, cu brațele întinse în cruce și un dicționar în fiecare mână. Uneori orele de libertate erau înlocuite cu nesfârșite copieri de texte din autori latini sau din paginile dicționarului *Petit Larousse*. Noaptea, dormitoarele imense erau traversate pe furiș, ședințe misterioase aveau loc pe acoperiș, unde mergeam să fumăm și să vorbim despre dragoste. Bântuia prin acele locuri o singură cumplită, o lipsă afectivă uneori greu de suportat, tentative de sinucidere, vocații forțate, încăierări sângeroase, după care port și acum o cicatrice, și povești întunecate de dragoste. Însă vrednicia profesorilor, devotamentul lor, personalitatea originală a directorului

gonind pe motocicletă sa, cu sutana în vânt, și atmosfera generală a locului mă seduceau nespus.

Pe vremea aceea, o prietenă a părinților mei, pictoriță, frumoasă, revoltată, ce semăna un pic cu Ava Gardner și conducea o Alfa Romeo cupeu roșie, a început să îmi susțină entuziasmul pentru artă în general și îndeosebi pentru pictură. După sfaturile ei, am început să pictez și să desenez cu asiduitate. Am revenit la Geneva, orașul meu natal, pentru a-mi continua studiile într-un alt liceu religios, mult mai puțin strict, deși unuia dintre profesori îi plăcea să ne supună la „*dinam*”, un aparat înjghebat care dădea niște scuturături electrice strașnice.

Aveam permisiunea de a mă duce acasă la părinții mei în fiecare weekend. Profitam de ocazie și pentru a mă duce să o vizitez pe pictoriță, mentorul meu, și să vorbesc cu ea ore întregi despre pictură, despre muzică și despre literatură. Eram îndrăgostit lunea de ea. Când am împlinit șaisprezece ani, m-a scos la cină în *tête-à-tête* într-un restaurant luxos. Eram așezați pe fotolii, un candelabru ne lumina masa. Nu reușeam să mă gândesc decât la cum voi putea să îi mărturisesc pasiunea mea. În acea seară, mi-a oferit *Bhagavad-gītā*, unul din textele-cheie ale hinduismului, comentat de Sri Aurobindo, mare înțelept adânc influențat de tantrism. Acest cadou „spiritual” nu a făcut decât să îmi ațâțe înflăcărarea și inima a început să-mi semene cu unul dintre cei trei lotuși imprimați pe coperta șofran a acelei colecții prestigioase, din care aveam să descopăr cu timpul o bună parte din titluri. Cât despre pasiunea mea, a rămas secretă. Drept consolare amoroasă, am avut

dreptul mai târziu la *Viața Divină* în cinci volume, opera principală a marelui filozof indian, apoi, mereu îndrăgostit în tăcere, am primit în dar cele trei volume ale *Eseurilor despre budismul zen* scrise de D.T. Suzuki. Nu îi mai rămânea pasiunii mele decât să devină mistică. Preoții aveau să fie cei care m-au ajutat în această direcție. Mi-au confiscat de două ori opera lui Aurobindo, care a fost imediat cumpărată din nou. Fără ei, m-aș fi agățat oare de aceste cărți anevoioase cu atâta stăruință?

Mai târziu, prietena mea m-a împins să mă prezint la concursul de admitere la Academia de Artă din Roma, unde am obținut o bursă. Am ajuns, în sfârșit, să trăiesc dragostea cu o tânără actriță din trupa lui Carmelo Bene și să gust libertatea totală, ocrul minunat, grădinile, fântânile, mireasma pinilor și eucaliptilor, căldura unui mediu în care se încrucișau artiști din toate țările, viața adevărată, precum visasem în timpul nopților reci din anii de internat și în atmosfera strâmtă a unei țări pe care o simțeam închistată.

Mi-am luat, desigur, cu mine cărțile mele preferate, complet ferfeniță, și am încercat în zadar să împac o viață frenetică și minunată cu lecțiile de înțelepciune ale marilor maeștri de *ch'an*. Am cunoscut o pasiune violentă și distrugătoare, urmată de o dragoste mai armonioasă. Am părăsit în cele din urmă Roma pentru a mă stabili la Sperlonga, un sătuc alb pe-o culme cu priveliște asupra mării și, lăsând deoparte pictura întrucâtva, m-am apucat să scriu primul meu roman.

După absolvirea Academiei de Artă din Roma, l-am întâlnit pe editorul de artă Albert Skira. Fiind fascinat de

pictura tibetană, i-am propus un proiect de carte. Skira, atins de entuziasmul meu, care nu era egalat decât de ignoranța mea, m-a pus să iau cursuri de fotografie de tablouri și astfel am pornit la drum către India, dotat cu materialul necesar. Eram decis să găsec o cale de a împăca pofta mea fantastică de viață cu practica unei înțelepciuni care nu mi se deschidea doar prin citit și care mă descumpănea constant. Setea mea senzuală pățimașă nu izbutea să se potrivească cu armonia la care aspiram spiritual. Eram în mod constant sfâșiat de dualitatea corp/minte, neștiind cum să ating această seninătate care mă fascina și, în același timp, să rămân adânc ancorat în realitatea vieții. Nu mă simțeam deloc atras înspre pustnicie. Nu mă puteam închipui trăind într-o peșteră. Îmi doream tot. Frumusețea, arta, carnalitatea, emoțiile intense, dragostea, senzualitatea și spiritualitatea. Mi se părea că sistemul nostru de gândire occidental, bazat pe separare, sacrificiu, păcatul original, vinovăție și suferință nu putea răspunde așteptărilor mele, în ciuda unor scilipiri geniale pe care le descoperisem la filozofii greci pre-socratici și la câțiva mistici creștini.

În toamna lui 1968, am ajuns pe dealurile înverzite de la baza munților Himalaya. Aveam douăzeci și trei de ani, eram în căutarea unui Maestru care să mă ajute să pătrund în profunzimile înspre care textele și cercetarea intelectuală nu mă puteau conduce. Căutam o cale ce nu ar mai diviza aspirațiile și nu ar mai îngrădi căutările, pentru a folosi nemaipomenita energie a pasiunii reîmpăcate, în sfârșit, cu divinul.

Îmi rezervasem în mod naiv un an întreg practicii intense și eram decis a mă lăsa călăuzit de către *Shakti* până la cel sau cea care avea să mă ajute să pătrund în inima doctrinei tantrice. Nici pe departe nu bănuiam că acest parcurs avea să dureze douăzeci și cinci de ani – de chestionări, de vise, de practică, de izbândă, de eșecuri, de bucurii și temeri, apoi de abandon – și care, fără avertisment, avea să ajungă în 1993 la ceea ce nu îmi mai închipuiam posibil: inițierea în *Mahāmudrā* și deschiderea Inimii.

Mahāmudrā, sau „Marele Simbol”, este inițierea ultimă din budismul tibetan *Kagyū*, în decursul căreia Maestrul îi revelează discipolului *natura* propriei minți și îi transmite puterea de a o realiza instantaneu. Dacă operația reușește, este o non-cale (*anupaya*), spre deosebire de stadiile și inițierile preliminare gradate. Odată ce *natura* minții a fost realizată, nu mai există dualitate, deci nici cale de parcurs, nici obiectiv de atins, nimic altceva de făcut, decât a fi, pur și simplu, păstrând mintea în starea sa naturală: destinsă, trează, divină.